

OPINIE

Gasconflict

Energie Nederland, jaargang 9, nr. 3 • dinsdag 28 februari 2006

Voor de politieke bühne?

Europa is in verwarring over het te volgen energiebeleid. De korte termijn drijft als gewoonlijk weer de lange termijn strategische discussies. De hoopvol gestarte discussie tijdens de Hampton Court bijeenkomst van afgelopen najaar, op basis van de Engelse position paper van de hand van de Britse econoom Dieter Helm waarin een duidelijke midden en lange termijn uit te destilleren viel, gaat ten onder aan de korte termijn ophef over de gascrisis tussen Rusland en de Oekraïne en de hoge prijzen in Europa.

Zoals zo vaak wordt in een periode van fundamentele veranderingen de discussie en besluitvorming beïnvloed door verschillende agenda's en worden onderliggende feiten gemakkelijk naar de agenda's toe geïnterpreteerd. Het betere gooi- en smijtwerk dus. De hoge

Door
Coby van
der Linde

internationale olie- en gasprijzen worden, zo lijkt het bijna, aan lokale en regionale marktimperfecties toegeschreven en hebben een strijd over de inrichting van de interne markt en het voorzieningszekerheidsbeleid ontketend.

Seizoensfluctuaties

Olie- en gasprijzen zijn overal in de wereld gestegen. Vooral voor diegenen die nu gascontracten moeten vernieuwen, komt deze realiteit nu dichtbij. In het bijzonder de snelle teruggang van de Britse gasproductie en het ontbreken van voldoende opslagcapaciteit om seizoensfluctuaties op te vangen, doet zich daar voelen. Gas dat elders in Europa in de opslag zit en niet de hoge prijzen in Groot-Brittannië opzoekt, wordt gezien als een marktfalen, vooral door de Britten

en Brussel. Dit opgeslagen gas kan echter bedoeld en gecontracteerd zijn voor het beleveren van andere markten en onderdeel zijn van het balanceren van de seizoensfluctuaties. Wetgevers in veel lidstaten hebben immers allerlei voorwaarden gesteld bij de liberalisering van de gasmarkt, waarbij de leveringszekerheid als publiek belang is vastgelegd. Dat er nog genoeg te investeren valt in interconnectie en andere gasinfrastructuur staat vast, evenals de constatering dat de Europese interne markt nog niet veel meer is dan 25, op papier en soms in de praktijk, redelijk geliberaliseerde nationale markten en enkele al beter functionerende regionale markten binnen de EU.

Omslag

Het gaat om de strategie om zowel de marktwerking te verbeteren zodat de nationale markten beter op elkaar aansluiten en gebruik kunnen maken van de volledige bestaande en nieuwe infrastructuur als het zekerstellen van nieuwe gasstromen uit derde landen, nu de Europese productie op zijn retour is. Dat is een gemakkelijker op te lossen dilemma in een ruim bevoorradde internationale gasmarkt dan in een krappe markt. Het is precies deze omslag van een kopers- naar een verkopermarkt die nu hoge eisen stelt aan het energie-

beleid. Het feit dat allerlei discussies ook nog eens doorweven zijn met buitenlands politieke dilemma's maakt het niet gemakkelijker de Brusselse en nationale agenda's op de juiste wijze te prioriteren. Bovendien is Brussel niet behept met het soort van bevoegdheden van een nationale staat, waardoor bilaterale contacten met producerende landen onevenwichtig zijn in het soort van conclusies en besluiten dat kan worden genomen na overleg.

In de ban

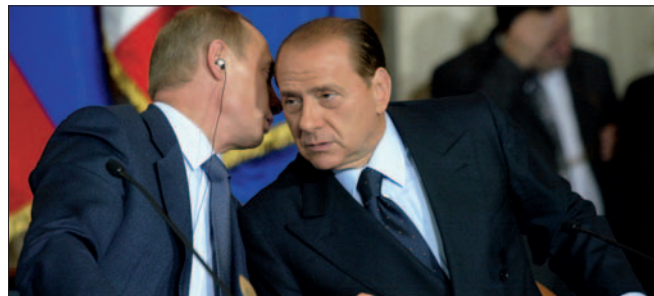
En dus kan het gebeuren dat, geholpen door luid roepende Britten, Brussel de suggestie wekt alle, korte zowel als langetermijnproblemen, op te kunnen lossen door langetermijncontracten in de ban te doen. Daarmee is het in de economische literatuur erkende probleem van onderinvestering en timing van projecten met een lange aanlooptijd niet opgelost, noch wordt daarmee de wens gehonoreerd van producerende landen om zekerheid van de vraag te creëren zodat zij de enorme investeringen in nieuwe productie en exportinfrastructuur kunnen financieren. Deze zekerheid kunnen zij creëren door langetermijncontracten af te sluiten, over de prijsformule kan overlegd worden, of door voor-

waarts te integreren in de afzetmarkten. Beide opties van producenten worden door Europa als onwenselijk beschouwd, getuige ook de ophef over het gerucht dat Gazprom belangstelling had voor Centrica.

Pragmatische oplossing

Tenzij men denkt over grote alternatieve bronnen van gas te kunnen beschikken die zowel de vraag naar nieuw gas als de afnemende binnenlandse productie kunnen vervangen tegen een redelijke prijs voor Europese consumenten, en die kan ik niet zo gauw bedenken, is het wellicht onverstandig om voorbij te gaan aan de wensen en belangen van producerende landen als Algerije en Rusland. Hier lijkt een pragmatische oplossing voor de hand te liggen waar goede betrekkingen met deze naburige en energierijke landen een oplossing voor het energieprobleem van Europa dichterbij kan brengen. Gooi- en smijtwerk, hoe leuk dan ook voor de eigen politieke bühne, komt niet altijd goed aan. ■

Coby van der Linde is hoofd van het Clingendael International Energy Programme, hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen en lid van de Algemene Energieraad.

De EU dient producerende landen als Rusland en Algerije tegemoet te komen, links de Russische president Vladimir Poetin en rechts zijn Italiaanse ambtsgenoot Silvio Berlusconi.